Rahoitusvakaus- ja tilasto-osasto

Tuulia Asplund

3.2.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU

Julkinen

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain, kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain 13 §: n ja oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 3 §:n muuttamisesta (HE 218/2022 vp)

Asiantuntijalausunto eduskunnan talousvaliokunnalle

Kiitän mahdollisuudesta esittää asiantuntijanäkemykseni ja esitän kommentteinani alla olevan. Lausunto täydentää samasta hallituksen esityksestä antamaani kahta aiempaa lausuntoa.

Hallituksen esityksen mukaan kuluttajaluottojen korkokatto laskettaisiin nykyisestä 20 prosentista 15 prosenttiin ja korkokatto sidottaisiin korkolaissa tarkoitettuun viitekorkoon siten, että korko ei kuitenkaan saisi nousta yli 20 prosentin.

Talousvaliokunta pyytää näkemystä erityisesti seuraavista kysymyksistä:

- Mitkä ovat vaikutukset, jos kuluttajansuojalain 17 a §:n mukainen korkokatto olisi 15 prosenttia, mutta niin, että se olisi voimassa olevan lain tavoin kiinteä, eikä olisi sidottu korkolain mukaiseen viitekorkoon?

- Mitkä olisivat vaikutukset, jos kuluttajansuojalain 17 a §:n mukainen korkokatto olisi enemmän kuin 10 prosenttia mutta vähemmän kuin 15 prosenttia niin, että se olisi sidottu korkolain mukaiseen viitekorkoon, kuten hallituksen esityksessä ehdotetaan?

- Mitä vaikutuksia, etuja tai haittoja olisi sillä, että hyödykesidonnaiset luotot rajattaisiin pois korkokaton soveltamisalasta?

Korkokaton asettaminen 15 prosenttiin niin, että sitä ei olisi sidottu viitekorkoon, voisi vaikeuttaa rahapolitiikan välittymistä ja siten inflaation hillitsemistä sekä joissain tilanteessa jopa lisätä kulutusluottojen houkuttelevuutta muihin lainatyyppeihin nähden. Korkokaton sitominen viitekorkoon on tärkeää muun muassa rahapolitiikan välittymisen kannalta. Rahapolitiikan kiristämisen yhtenä tarkoituksena on nostaa luottojen nimellisiä kustannuksia, mikä vähentää luottojen kysyntää ja sitä kautta hillitsee kokonaiskysynnän kasvua ja inflaatiota. Kiinteä korkokatto, joka ei olisi sidottu viitekorkoon, saattaisi jopa kasvattaa kulutusluottojen suhteellista kysyntää tai uusia nostoja vanhoista kulutusluottosopimuksista tilanteessa, jossa yleinen korkotaso nousisi vielä nykyisestä. Tällaisessa tilanteessa voisi olla mahdollista, että kiinteä

Tuulia Asplund

3.2.2023
SP/FIVA-EI RAJOITETTU

Julkinen

korkokatto estäisi tiettyjen, esimerkiksi korkeariskisemmiksi arvioitujen luottojen korkotason nousun yleisen korkotason nousun mukaisesti, mutta korkotason nousu välittyisi toisten luottotyyppien, esimerkiksi matalariskisempien asuntovakuudellisten luottojen korkoihin. Jos poikkeuksellisessa tilanteessa korkeariskisten ja matalariskisten luottojen välinen korkoero olisi hyvin pieni kiinteän korkokaton vuoksi, olisi mahdollista, että kuluttajat pyrkisivät nostamaan esimerkiksi korkeariskisempiä vakuudettomia luottoja vakuudellisten luottojen sijaan.

Täsmällisten *kvantitatiivisten* arvioiden antaminen esitettyihin kysymyksiin ei ole toistaiseksi mahdollista Suomen Pankissa käytössä olevalla aineistolla. Suomen Pankki kerää tilastotietoa mm. eri lainakantojen keskikoroista, mutta jakaumatietoja eli tietoa esimerkiksi siitä, kuinka suuri osa tili- ja korttiluotoista on myönnetty esimerkiksi yli 10, yli 12,5 tai yli 15 prosentin korolla, ei ole saatavissa ennen positiivisen luottotietorekisterin käyttöönottoa. Joissain luottotyypeissä keskikorko on melko lähellä 10 prosentin tasoa.

Mitä tiukemmin luoton hintaa eli korkoa säännellään, sitä todennäköisempiä ovat ei-toivotut vaikutukset luottojen tarjontaan ja kuluttajien luotonsaantiin. Tällainen ei-toivottu vaikutus voisi olla esimerkiksi, että yhä harvempi kuluttaja saisi käyttöönsä luottokortin. Tämä hankaloittaisi kuluttajien maksuliikennettä ja arkea. Olisi myös mahdollista, että esimerkiksi luottokorttiluottoja tai muita vakuudettomia luottoja tarjoavat pyrkisivät muuttamaan hinnoitteluaan niin, että muita luoton käytöstä kuluttajille koituvia maksuja korotettaisiin, jos korkosääntely estäisi tuotteesta ja luottoriskeistä aiheutuvien kulujen kattamista korkotuloilla.

Sääntelyn kiertämisen ehkäisemiseksi ja tasapuolisten kilpailulähtökohtien edistämiseksi on perusteltua pitää sääntelyn soveltamisala mahdollisimman laajana. Tietynlaisten luottojen rajaaminen pois korkokaton soveltamisalasta voisi saada luotonantajat muuttamaan tuotteitaan ja palveluitaan niin, että ne voisivat edelleen myöntää mahdollisimman paljon luottoja ilman korkokattorajoitteita. Ei ole perusteltua säädellä eri tavoin esimerkiksi tililuottoja, joilla rahoitetaan kulutushyödykkeiden hankintoja, kuin hyödykesidonnaisia luottoja, joissa luotto sidotaan kiinteämmin hankittavaan kulutushyödykkeeseen.

Kunnioittavasti

Tuulia Asplund
Neuvonantaja